

Kyrkoköpinge kyrka

Lunds stift



Fasad mot nordöst.

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning

KRISTINA SIMONSSON, 2019-01-26

jais
arkitekter

Svenska kyrkan 
LUNDS STIFT

Kyrkoköpinge kyrka

Dalköpinge församling, Skytts kontrakt, Lunds stift, Kyrkoköpinge socken, Trelleborg Kyrkoköpinge 19:1, Trelleborgs kommun, Skåne län, Skåne

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön



Från norr. Flygfoto: Pär-Martin Hedberg.

Kyrkoköpinge ligger på Söderslätt strax nordost om Trelleborg. Slättbygden har Sveriges bästa åkerjord. De goda förutsättningarna för odling gjorde redan under förhistorisk tid området attraktivt. Kring 1000-talet, efter befolkningsökning och förbättringar inom jordbruket, skedde en omfattande bybildning. Namn med ändelsen -köpinge betyder eventuellt handelsplats. I närheten finns även Mellanköpinge och Dalköpinge. Under 1100-talet bildades socknarna och flera romanska kyrkor byggdes i området, ibland ersatte de en träkyrka. Till Kyrkoköpinge socken hör även Mellanköpinge.

På 1570-talet bestod byn av 8 gårdar. På en karta från 1814 ligger gårdarna samlade runt en vanning. Kyrkan låg i norra delen av byn. Väster om kyrkan låg tre hus som revs när kyrkogården utvidgades. Vägar gick på tre sidor om kyrkogården, idag bara på en sida. Byn var omgiven av odlingsmark indelad i en mängd smala tegar. Denna struktur behölls fram till enskiftet i början av 1800-talet då landskapet omvandlades.

Jorden sammanfördes i större enheter, byn splittrades och de flesta av gårdarna flyttades ut från bykärnan.

De senaste decennierna har inneburit ökad mekanisering av jordbruket, sammanslagning till större enheter av jorden och minskat behov av arbetskraft i lantbruket.

Kyrkan ligger på en höjd intill byvägen. Jordbruksfält och hästhagar omger kyrkogården på tre håll. Mot söder ligger en hästgård och byn. Norr om kyrkan passerar järnvägen. Utanför kyrkogårdsmuren i öster ligger ett tegelhus som varit kommunalrum och tjänstebostad åt kyrkvaktmästaren. I väster finns parkering och byvägen. Byn en bit bort söderut har hus av varierande ålder, flera från senare tid, längs vägen. En mölla från 1874 finns i byn. Möllan ersatte en tidigare stubbamölla som ägdes av kyrkan. Trelleborgs villaområde når nästan fram till Kyrkoköpinge by.

Kyrkobyggnaden

Kyrkan uppfördes av sten troligen under andra hälften av 1100-talet. Eventuellt byggdes kyrkan på en tidigare bronsåldersgrav. Kyrkan hade långhus, kor samt halvrund absid. Likt romanska kyrkor hade den norr- och sydportal och små högt sittande fönster. Absiden täcktes av ett hjälmvalv av sten. Ett litet fönster fanns i absiden. Det var öppet upp i nock eller plant innertak i långhus och kor. Murarna var oputsade både ut- och invändigt.

Ungefär 100 år senare putsades kyrkan invändigt och försågs med kalkmålningar. Under 1300-talet slogs kryssvalv i kyrkan och dessa bemålades i slutet av 1400-talet.

Västtornet och ett vapenhus framför sydportalen byggdes under senmedeltiden.

Någon gång efter reformationen vitkalkades målningarna. Kyrkan försågs med altarpupsats och predikstol på 1600-talet.

Kyrkan har flera gånger reparerats, nedan följer ett urval från underhållsplanen. Större fönster togs upp under 1700-1800-talet. Kanske putsades kyrkan utvändigt i samband med detta. I en beskrivning från 1830 berättas att kyrkans olika tak då var täckta av koppar, bly och tegel. Dessa ersattes under 1830-40-talet av koppertak. 1834 togs en ny ingång upp i tornets västfasad. Sydportalen murades igen och fyra år senare revs vapenhuset framför sydportalen. Norrportalen var redan tidigare igenmurad.

1839 tillkom orgeln och orgelläktaren byggdes efter ritning av C G Blom Carlsson. Orgelfasaden var placerad i liv med läktarens framkant.

Under 1890-talet tillkom rundbågsfriserna på fasaden.

1894 genomfördes en inre renovering. De medeltida kalkmålningarna upptäcktes men ansågs i för dåligt skick för att tas fram. Målningarna skadades när man högg i murverket för att få den nya putsen att fästa. Interiören dekormålades istället med oljefärg med bårder, marmorerade kvadrar och stjärnor. Inredningen målades över med ekådring. En nisch till dopfunten höggs upp i triumfbågens norra sida. 1896 ersattes stengolvet med nuvarande terrazzoplattor i svart och grått. Under 1930-talet fick kyrkan el och järnkaminen byttes till vattenburen centralvärme.

1960-63 genomfördes en omfattande invändig restaurering under ledning av domkyrkoarkitekt Eiler Græbe. På inredningen togs ekådringsfärgen bort och tidigare färgsättning togs fram av konservator Viking Lanje. 1890-talets dekormålningar på väggar och valv togs bort och de medeltida kalkmålningarna togs fram. Triumfbågens omfattning av kritstenskvader knackades ren samt lagades efter 1894 års ingrepp.

1984 putsades kyrkan om och i samband med det genomfördes en murverksundersökning av murarnas utsida.

1988 lades yttertaken om med ny kopparplåt och ny underlagspapp. Långhusets takstolar förstärktes delvis. Solbänkarna avtäcktes med kopparplåt.

2003 putslagades och kalkfärgades kyrkan. Tidigare spritputsade gesimser och blinderingar slätputsades istället. En ny murverksundersökning kompletterade den tidigare från 1984. Tornets trapptinnar vändes med lutning inåt mot takfallet och murades delvis om.

Hösten 2018 putslagades och kalkades kyrkan samt ett fönster på långhusvinden förnyades.

Exteriör

Kyrkan består av långhus, smalare lägre kor och halvrund absid i öster samt ett kvadratisk torn i väster. Långhus, kor och absid är från 1100-talet. Tornet byggdes under senmedeltiden.

Murarna är vitputsade och muröppningarna är rundbågiga. Fasaden artikuleras av trappgavlar, blinderingar och gesimser. Taken är täckta med koppar.

Murarna i långhus, kor och absid är uppförda med skalmurar av sten kring en murkärna av gråsten och bruk. Det yttre murverket består av flintsten i jämna skift med gråsten i de nedre skiften. Hörnkedjorna på långhus och kor är uppförda av sandstens- och kritstenskvader. Fönsteröppningarna från 1700-1800-tal är tegelomfattade.

Murarna är spritputsade och vitkalkade med slätputs på detaljer. Sockel saknas. En

senare tillkommen takgesims bestående av rundbågsfris, sågtandsskift och en utkragande list av tegel finns på södra fasaden på kor och långhus. Korets östgavel har ett inmurat kalkat stenansikte med hjälm ovanför absidtaget. Långhusets trappgaveltinnar är sekundära men tillkomna före tornet byggdes enligt murverksdokumentationen.

Tornet, från senmedeltid, är byggt av tegel murat i munkförband, sannolikt som skalmur. Det finns inslag av gråsten i nederdelen som delvis buktar ut. Tornets gavelröste mot norr och söder pryds med smala välvda slätputsade blindingar och har trappstegsgavlar avtäckta med tegel. Tornets norra fasad är den mest välbevarade medan övriga sidor är reparerade flera gånger enligt murverksundersökningen.



Fasad mot söder.



Entré från väster.



Manshuvud på korets östgavel.



Fönster och takgesims.



Entréport i tornet.

Kyrkan har tre ingångar, huvudingång genom tornet i väster, prästingång i absiden i öster och till vinden genom torntrappan. Alla ingångarna är sekundärt upptagna. Västingången togs upp 1834. Absidingången ersatte ett tidigare fönster. Både väst- och

östingången sitter i rundbågiga slätputsade muröppningar. Dörrarna är av ramverk med fyllningar, prästingångens dörr är klädd med pärlspontpanel på utsidan. Ovanför dörrarna finns träspröjsat lunettformat överljus med blyinfattat färgat glas. Torningången på tornets södra fasad har en rektangulär öppning och dörren täcks av brunmålad liggande panel.

Fönsteröppningarna i kyrkorummet är stora, rundbågiga och omges av två slätputsade språng. Fönsterbågen består av smidda plattjärnsprofiler som är blyspröjsade i diagonalt mönster med blåst klarglas och i övre rundade delen av flerfärgat glas. I blyspröjsarnas kryss sitter små blyblommor. Solbänkarna är täckta av koppar. Tornet har mindre rundbågiga gjutjärnsfönster av olika storlek. I klockvåningen på tornet finns stickbågiga ljudöppningar täckta med brädluckor.

Långhus, kor och torn har sadeltak. Absiden har halvt kägeltak. Samtliga tak är belagda med kopparplåt i skivtäckning med förskjutna tvärfalsar. Hängrännor och stuprör är av koppar.

Interiör

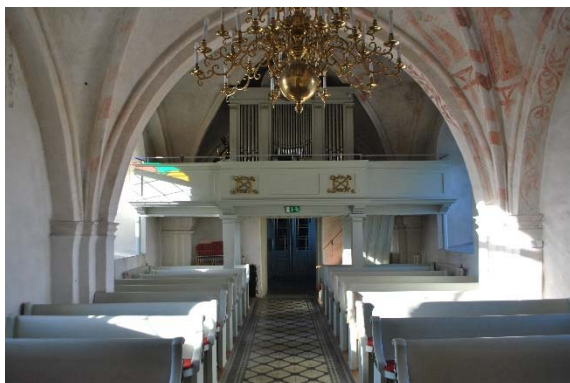
Vapenhuset ligger i tornets bottenvåning. Rummet avdelas med ett vindfång och förråd av brädväggar i väster. I öster går orgelläktaren in i vapenhuset. Vapenhuset är välvt med ett högt kryssribbvalv eventuellt samtida med tornet. Ribborna har fyrsidig profil som ansluter till murarna utan pilastrar. Valvet döljs delvis av orgelläktaren. Golvet är belagt med kvadratiska kalkstensplattor, väggarna är putsade och gråmålade. Vapenhuset får dagsljus från ett gjutjärnsfönster. Rummet är möblerat med bänk och bord för broschyrer. Ovanpå vindfånget står Karl XI:s monogram. Pardörrar av ramverk med glas i övre delen leder till kyrkorummet i öster och vindfånget i väster.

Kyrkorummet består av långhus och smalare kor. Öppna bänkar står på ömse sidor om gången i långhuset. Bänkarna går ut till ytterväggarna. I väster finns orgelläktaren. Golvet i långhus, kor och absid är belagt med terrazzoplattor från 1896 i svart och grått i diagonalt mönster med en bård längs kanterna. Under bänkkvarteren ligger furubrädor. Väggarna är slätputsade och kalkfärgade. Ristningar i putsen visar på platsen för de tidigare norr- och sydportalerna samt äldre fönsteröppningar. Stora, lågt placerade fönster belyser rummet. Predikstolen står i sydöst och dopfunten i nordöst i långhuset.

Långhuset är välvt med två kalkmålade spetsbågiga kryssribbvalv, vilande på tresprångiga pilastrar med kragband. Valven är murade med halvstenstegel. Valvribborna har rektangulärt tvärsnitt i ovankant och treklöverformat tvärsnitt i nederdelen. Sköld och gördelbågarna är spetsbågiga med en vulst mot valvkapporna.



Långhuset mot koret i öster.



Långhuset mot orgelläktaren i väster.



Yttersta domen. Kalkmålning i östra valvet i långhuset.

I valven hänger mässingsljuskronor. Valven är bemålade med sengotiska kalkmålningar från slutet av 1400-talet. Målningarna är delvis fragmentariska och bleka i ljust rött. Ursprungligen har målningarna varit flerfärgade. I västra valvet skildras skapelseberättelsen. I östra valvet visas bland annat yttersta domen med Jesus sittande på en regnbåge. Ribbor och bågar är målade med blixtmönster och växtbårder. Målningarna har vissa likheter med Östra Herrestads kyrka men är enklare utförda i Kyrkoköpinge. En målning i västra valvet med djävlar är i ett avvikande utförande från en annan period, men tidsmässigt närliggande. Ett litet fragment med målad bård från tidiggotisk tid före valvslagningen, enligt Banning, finns intill sydöstra fönstret i långhuset.

Triumfbågen mellan långhus och kor är rundbågig och smal med en omfattning av medeltida oputsade kritstenskvadrar. Lagningen från 1960-talet i nedre norra delen är gjord av sandstenskvadrar. En senmedeltida lagning på nedre delen på södersidan är av tegel som putsats och med fragmentarisk målning. Ett triumfkrucifix från 1200-talet hänger framför triumfbågen. Koret är välvt med ett spetsbågigt kryssribbvalv som vilar på tresprångiga pilastrar med kragband. Målningarna skildrar Maria bebådelse, Jesu födelse och konungarnas tillbedjan. Koret upptas av altaruppsats och altarring.



Konungarnas tillbedjan. Kalkmålning i koret från slutet av 1400-talet.

Den lilla sakristian inryms i absiden bakom altaruppsatsen. Absiden täcks av ett ursprungligt hjälmvalv av sten som är tunt putsat så att stenarnas struktur syns.

Orgelläktaren i väster vilar på pelare. Läktarbarriären är tät, gråmålad av ramverk och fyllningar med trädekorationer av förgyllda lagerkransar.

Tornets övre våningar nås utvändigt från en sekundär ingång i tornets södra fasad. Innanför finns en igenmurad nisch till den ursprungliga öppningen. En murad tegeltrappa som övergår i trätrappa leder till andra våningen. I klockvåningen på tredje våningen står klockbocken som byggdes på 1850-talet av återanvänd ek och furu med två klockor. Det är öppet upp inock. Taklaget är av bilad ek, eventuellt ursprungligt senmedeltida. Väggarna är putsade och kalkade, på golvet ligger brädor. Det finns ljudöppningar i alla väderstreck.

Vinden över kyrkorummet nås genom en lucka på andra våningen. Valven är oisolerade. Valvkapporna av halvstenstegel är ”toppiga”. Takstolen över långhuset är av medeltida bilat ekvirke samt återanvänd ek. Vissa delar har bytts ut mot furu. Den återanvända eken är mer välvuxen och slätare bearbetad än övrig ek. Takstolen består av sparrar, dubbla hanband, snedsträvor, saxsparrar och tassar samt en längsgående långstol. Tre av takstolarna (vid gavlarna samt i mitten) har en bindbjälke med kungsstolpe som förbinder långstolen. Taklaget i långhuset är förmodligen från tiden för valvslagningen på 1300-talet enligt antikvarie Petter Jansson som har bedömt taklaget. Vissa delar är återanvända och kommer troligen från långhusets ännu tidigare taklag.



Taklaget över långhuset.

Inredning och inventarier

Altaret är murat och inklätt på tre sidor med ett antemensale från 1600-talet av trä med målade apostlar inom rikt snidade rundbågiga fält som delas med räfflade pilastrar. Enligt en rapport av landsantikvarien ska apostlarna vara nymålade 1761.

Altaruppsatsen är av bemålad rikt snidad ek. Den tillverkades 1631 och renoverades 1761. Bilden i mitten med Korsfästelsen nymålades förmodligen 1761. Den omges av parställda kolonner, snidade vingar och skulpturer av evangelisterna.

I en övre del finns målning av Lammet med korsfanan flankerad av karyatider, Paulus och Petrus och två putti. Uppsatsen kröns med en skulptur av Kristus som frälsare med jordglob i ena handen och en välsignande hand.

Altaruppsatsen har varit övermålad flera gånger. På 1960-talet togs äldre färgskikt fram. På baksidan av uppsatsen hänger en målning av korsfästelsen som 1883 sattes upp och dolde den nuvarande målningen.

Altarringen har genombrutet räcke av figursågade brädor liknande balusterdockor målade ljusgrå. Överliggare och knäfall är klädda med röd sammet.

Dopfunten av sandsten är troligen från 1100-talets andra hälft kring tiden för kyrkans uppförande. Sockelplattan är från 1963. Den runda cuppan är dekorerad med en bred akantuspalmstfris med druvklasar. Foten har ett skulpterat lejon vid ena sidan. Funten hänförs av Lars Tynell i "Skånes medeltida dopfuntar" till Hörgruppen med ett tjugotal funtar. De kännetecknas av reliefer med akantuspalmstfris. Några av dem anses huggna av Mårten Stenmästare som verkade vid Lunds domkyrkobygge.



Dopfont.



Predikstol.



Altaruppsatsen i koret.

Predikstolen av bemålad rikt snidad ek är förmodligen från samma tid som altaruppsatsen i början av 1600-talet. Baldakinen tillkom 1735. Vid renovering på 1960-talet togs de ursprungliga färgerna fram och trappan tillkom samt korgen sänktes. Predikstolen var tidigare övermålad med ekådring. Korgens sidor har snidade bilder av evangelisterna inom rundbågiga fält under tympanonfält. Hörnen markeras av kolonnetter med änglar som står på maskaronprydda postament.

Bänkinredningen är öppen och tillkom troligen 1882. Sitsar, gavlar och ryggstöd är av hela brädor. Gavlarna med en svängd form har dekoration av snidade växtornament. Ryggstöden övergår i psalmbokshylla på bakomvarande bänk. Målad grå med ornament i brunt. Röda dynor ligger i bänkarna.

Orgeln är byggd 1897 av Åkerman och Lund i Stockholm. Omdisponerad och utökad 1952 av Olof Hammarberg i Göteborg. Även orgelns placering på läktaren förändrades då. Fasaden, från 1839 till en tidigare orgel, liksom läktaren är ritad av C G Blom Carlsson vid Överintendentsämbetet. Fasaden i nyklassisk stil har tre rektangulära fält delade med pilastrar med förgyllda kapitäl. Mittpartiet kröns av en sol med strålgans. Målat i grått med detaljer i förgyllning.

Storklockan av malm är omgjuten 1853 av F.M. Bergholtz i Stockholm. Klockan är prydd med bårder, strålsol, kors och inskription. *Lillklockan* av malm är gjuten 1748 av Andrea Wetterholtz. Klockan är prydda med bårder, inskriptioner och figurer.

Övrigt

Triumfkrucifix från 1200-talets mitt. Bemålningen är inte medeltida. Kronan är borta.

Kyrkogården

Historia

Den äldsta delen av kyrkogården närmast kyrkan etablerades under medeltiden. Eventuellt byggdes Kyrkoköpinge kyrka på en tillplattad bronsåldershög. Medeltida kyrkogårdar anses allmänt ha varit inhägnade, betade ängar, som även fungerade för profana ändamål. Gravarna utformades ofta som små kullar med träkors. Under andra hälften av 1800-talet omgestaltades ett stort antal kyrkogårdar i Skåne då de fick stramare planlösningar med gångar och kvarter och omgärdade gravplatser.

På en karta från 1814 är Kyrkoköpinge kyrkogård omgärdad och har en nästan kvadratisk planform.

1862 hittades en lerkruka med medeltida mynt och silverspännen när kyrkogårdsmuren skulle omläggas.

1901 utökades kyrkogården med ett stort område åt väster. Tidigare fanns ingångarna i kyrkogårdsmuren i öster och söder. Huvudingången blev i den nya västra muren.

Beskrivning

Kyrkogården ligger på en höjd och sluttar neråt framförallt åt väster.

Kyrkogården omges av en fogad gråstensmur åt söder, norr och öster samt en delvis putsad tegelmur i väster. Muren avtäcks med röda tegelpannor. Tegelmuren i väster från 1901 är försedd med öglor, troligen för att binda fast hästarna. Gjutjärnsgrindar mellan kraftiga murpelare finns i väster och öster. Ingångarna består av pargrindar i mitten och enkelgrindar vid sidorna. I söder finns en enkelgrind av gjutjärn.

Från parkeringen och grinden i väster går en plattbelagd gång kantad av en allé till kyrkans entré. Alla övriga gångar är belagda med singel. Gravplatserna på södra sidan är stora och omgärdade av buxbom och belagda med singel. Enstaka gravplatser omges av smide, kätting eller sten istället för buxbom. Många gravplatser har flera stenar inom samma avgränsning som kan vara gårdsgravar eller familjegravar. Stenarna är högresta från sekelskiftet kring 1800/1900 och har bland annat form av obelisker och avbrutna kolonner. Även gravstenar av kalksten från tidigt 1800-tal finns. Många

gravkar, liggande stenramar, med plantering finns. Även på den västra utvidgade delen är gravplatserna omgärdade av buxbom men med lägre horisontella stenar.

På norra sidan står stenarna delvis mot rygghäckar av tuja. Gravplatserna är mindre och är indelade med buxbom och singelbelagda. De flesta stenar är låga och horisontella. Många gravplatser är tomma utan stenar.

Lantbrukare är den vanligaste titeln på kyrkogården men havets närhet märks i titeln ”kustöveruppsyningsman”. Hans stora familjegrav har en stensarkofag och gravsten krönt av en ängel omgärdad av en stenstaket. Kyrkogården har en mängd stora vintergröna buskar men inga träd förutom allén längs mittgången på västra och östra sidan.



Från nordöst. Flygfoto: Pär-Martin Hedberg



Södra delen av kyrkogården.

Byggnader på kyrkogården

Ett före detta bårhus, numera förråd, finns i nordöstra hörnet av kyrkogården. Fasaden är vitputsad och sadeltaket är belagt med rött tegel. Huset är sammanbyggt med muren.

Kulturhistorisk karaktärisering för Kyrkoköpinge kyrkoanläggning

Kyrkan ligger på en höjd intill byvägen omgiven av fält och hästthagar. Trakten har varit bebyggd sedan förhistorisk tid. Eventuellt är kyrkan byggd på en bronsåldershög. Byn består av hus av varierande ålder längs byvägen och ligger mestadels utanför den gamla bytomtens utsträckning. Trelleborgs villaområde når nästan fram till Kyrkoköpinge.

Kyrkogården karaktäriseras mestadels av sent 1800-tals ideal med buxbomsomgärdade gravplatser med singel enligt typiskt sydsåkiskt mönster. Inga senare tillägg finns med minneslund eller askgravplatser. Den äldre fogade gråstensmuren följer kyrkogårdens höjd. Dekorativa gjutjärnsgrindar finns i tre väderstreck.

Kyrkan är uppförd av i slutet av 1100-talet under den stora kyrkobyggnadsperioden. Murverket är av flinta. Planformen är typiskt romansk med tvåkvadratisk långhus, lägre och smalare kor och halvrund absid. Under senmedeltiden tillfogades ett västtorn och trappgavlar. Kyrkan har undkommit rivning och bevarat sin medeltida planutformning utan tillbyggnader med korsarmar som var så vanliga på 1800-talet. Cirka en tredjedel av Skånes medeltida kyrkor revs under 1800-talet.

Fasaderna är vitputsade och taket täckt av kopparplåt. Fönstren är rundbågiga med plattjärn och blyspröjs. Exteriören är bevarad sen senmedeltiden men med nytt takmaterial, nya dörr- och fönsteröppningar samt en rundbågsfris från slutet av 1800-talet.

Kyrkorummet är litet och intimt. Det har inredning från flera olika århundraden. Rummet karaktäriseras av sina kalkmålade medeltida, som skänker en ålderdomlig stämning. Långhus och kor är välvda med eleganta kryssribbvalv från 1300-talet. Valvribbornas form som är både profilerad i nederdel och fyrsidig i ovkant är typisk för andra hälften av 1300-talet. På 1400-talet när valvslagning blev vanligare i sockenkyrkorna har valven i allmänhet fyrsidiga ribbor hela vägen. Valven är kalkmålade med sengotiska bilder och dekorationer från slutet av 1400. Det är den period som har kvantitativt flest kalkmålningar. Målningarna är delvis mycket fragmentariska och bleka. Men flera bilder framträder med berättelser från bibeln. Målningarna togs fram på 1960-talet vid Græbes renovering. Rummet är ljust med stora blyglasade fönster med enkelglas utan innerfönster. Den medeltida triumfbågen är murad av fint huggna oputsade kalkstenskvadrar. Absidens hjälmvalv är ursprungligt från uppförandet.

Från 1800-talet är terrazzogolvet, de öppna bänkarna och orgelfasaden. Enligt orgelinventeringen var orgeln från 1897 när den införskaffades den mest exklusiva som fanns. Den är sällsynt och har antikvariskt och musikaliskt värde men försämrades påtagligt vid ombyggnaden och flyttningen 1952. Det är angeläget att renovera orgeln.

Kyrkans predikstol och altaruppsats från början av 1600-talet är rikt snidade i ek. Snidade antemensale framför altaret tillhör inte vanligheterna. Triumfkrucifixet är enligt Lena Liepe från mitten av 1200-talet med senare bemålning. Från tiden 1200-talet till 1300-talets början finns endast ett femtiotal träskulpturer bevarade i Skåne. Jesus skildras med upphöjt lugn. Triumfkrucifixet är gjort före det naturalistiskt skildrade lidandet under senmedeltiden.

Kyrkans äldsta inventarium är dopfunten från kyrkans byggnadstid. Den är dekorerad med fris av akantuspalmetter och på foten lejon. Funten kan vara gjord av en i kretsen kring den kända Mårten Stenmäster.

Långhusets medeltida taklag som bedömts vara från troligen tiden för valvslagningen och även återanvänt ännu äldre taklag är extremt ovanligt och av stort byggnadshistoriskt värde. Takstolen har en sällsynt utformning med långstol och saxsparrar som kompletterar högbenen. Det vore av värde att ytterligare studera taklaget och göra en dendrokronologisk undersökning.

Att tänka på

- Kyrkogårdens stenmur med dekorativa gjutjärnsgrindar bidrar till kyrkogårdens värde.
- Kyrkan är en bevarad stenkyrka från 1100-talet med senmedeltida torn.
- Kyrkan är välvd med kryssribbvalv från 1300-talet med sengotiska fragmentariska kalkmålningar.
- Kyrkans har snidad predikstol, altaruppsats och antemensale från 1600-talet.
- Taklaget är troligen medeltida från 1300-talet vid tiden för valvslagningen. Även återanvänt äldre taklag finns. Det är mycket ovanligt med så mycket bevarat medeltida taklag. Kyrkans taklag bör ytterligare studeras.

Skydd m.m.

Kyrkan och kyrkogården skyddas som kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. kulturmiljölagen. Tillkommen före utgången av år 1939. Omfattas av tillståndsplikt 4 kap. 3§.

Kyrkan ligger inom riksintresse kust. Anläggningen ligger inom av länsstyrelsen utsedd kulturmiljöstråk, Kontinentalbanan.

Kyrkotomten ligger inom reg. fornlämning Kyrkoköpinge 5:1 som utgör den ungefärliga bytomten enligt karta från 1768. På kyrkogården finns dessutom fornlämning Kyrkoköpinge 3:1 som utgörs av fyndplats för bronsfragment i en tidigare bronsåldershög samt en lerkruka med mynt från medeltiden. Fornlämningar skyddas enl. 2 kap. kulturmiljölagen.

Källor och litteratur

Skåne, Landskapets kyrkor, red. Markus Dahlberg, Riksantikvarieämbetet, 2015

Sockenkyrkorna – kulturarv och bebyggelsehistoria, Riksantikvarieämbetet, 2008

Skånska kyrkor, Skånes Hembygdsförbund årsbok, 1997

Underhållsplan för Kyrkoköpinge kyrka, 2017-03-17, Erika Martin Arkitektur och Restaurering

Helgedomar på Söderslätt II, Ernst Frostin, 1966

Skånes medeltida dopfuntar, Lars Tynell, 1913-21

Murverksundersökning, Andersson, Cronvall, 1984

Taklagen i Kyrkoköpinge kyrka, Kyrkoköpinge socken, PM, Petter Jansson 1988, Regionmuseet Kristianstad.

A catalogue of wall-paintings in the churches of medieval Denmark 1100-1600, Knud Banning, 1976, 1982

Den medeltida träskulpturen i Skåne, Lena Liepe, 1995

Söderslätts säregna bronsålderslandskap, B. Åkesson & C. Lindahl, 2016

Lunds stift orgelinventering, Anders Johansson 2018-08-14

Övriga uppgifter

Denna rapport om Kyrkoköpinge kyrka, Skytts kontrakt, har upprättats av:

Kristina Simonsson, (rapportförfattare, inventering och foto)

Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

Karl Johan Kember (granskning),

Arkitekt SAR/MSA, Certifierad sakkunnig avseende kulturvärden

JAIS arkitekter AB, Sundstorget 3, 251 21 Helsingborg, 042-14 92 30, www.jais.se

Inventeringsdatum: 2019-01-18

Färdigställd rapport: 2019-01-26

Kyrkoköpinge kyrka - byggnadsbeskrivning

Stomme:	Murverk-natursten Murverk-tegel
Fasadmaterial:	Puts-slät Puts-sprit
Fasadkulör:	Vit
Takform:	Sadeltak Halvt kägeltak
Taktäckningsmaterial:	Plåt-koppar-falsad-förskjutna hakfalsar
Byggnadsdel:	Torn-väster Långhus Kor-öster-smalare Absid-öster-rundad